

Саха литературата. 5 кылаас.

Раздел. История , олох, кьи.

Уруок темата: Н.М.Заболоцкай – Чысхаан “Сайылыкка”.

Уруок формата: чинчийи – уруок.

Уруок бэлиэ тыла: Гражданскай сэрии, сайылык, куттал.

Үөрэтэр сыал:

1.Н.М.Заболоцкай – Чысхаан тымныы полюһугар төрөөбүт суруйааччы. Оҕолорго аналлаах элбэх айымньылардаах. Чысхаан аатын суолтата.

2. Дойду историятыгар гражданскай сэрии хаһан буолан ааспытый? Гражданскай сэрии атын сэриилэртэн уратытын быһаарыы.

3. Н.Заболоцкай – Чысхаан «Сайылыкка» кэпсээнин ааҕан, билсирэн, суруйааччы гражданскай сэрии кэмин, сэрии бүппүтүн да кэннэ хайдахтаах кутталлаах кэмнэр бүрүүкүү сылдыбыттарын биллэри.

4. Үөрэнээччилэр кыһыллар, үрүгнэр диэн кимнээхтерин, туох иһин сэриилэспиттерин хасыһан билиилэрин ситиһи.

Иитэр сыал:

1. Историяҕа араас сэриилэр буолан ааспыттарын, уратыларын биллэллэрин ситиһи.
2. Үөрэнээччилэр кинилэр саастыылаах оҕолор араас кутталлаах кэмнэргэ олон ааспыттарын биллэри.
3. Куттал, кыһалҕа киһини түргэнник быһаарыы ылынарга үөрэтиэн сөбүн өйдөтүү.

Сайыннарар сыал:

1. Үөрэнээччилэри чинчийэр үлэҕэ иити.
2. Ырытар, кэпсиир-санарар дьобурдарын сайыннарыы.

Көрдөрөр-иһитиннэрэр матырыйаал:

- 1.Уруок бэлиэ тыллара.
2. Н.Заболоцкай мэтириэтэ.
3. Сайылык хаартыската.

4. Карточкалар.

Уруок былаана:

1. Кириитэ.

-Дорооболоһуу.

-Кылааһы уруокка туһулааһын.

- Тэтэрээккэ чыһыланы, уруок тематын суруйтары.

2. **Проблемнай ыйыты.** Чинчийэр үлэни бөлөбүнэн биэри, көмүскээһин.

- **Исторической көрүү түһүмэбэ:**

Бэлиэ тыллар: Сайын, сайылык, куттал, тобохтор, кыһалба, хоту.

а/ Гражданской сэри Саха сиригэр хаан буолбутай?

б/. Гражданской сэри уратыта тугуй, атын сэриилэртэн?

в/ Кэпсээннэ баар геройдар ааттара. 2 ыал. Бандьыттар.

Бөлөхтөр: Милана, Валерия, Данил.

Мила, Айыллаана, Ефрем, Степа.

(Карточка түнгэтии)

- **Литературоведческой көрүү:** «Сайылыкка» кэпсээни жанр быһыытынан ырыты. Кылгастык кэпсээһин.

а/ К.Милана.

б/ С.Валерия

в/ С.Данил. «Чөөчө».

г/ Г.Степа

д/ Н.Мила

е/ И.Айылл. «Сайылыкка»

- **Лингвистическэй көрүү:** Исторической кэпсээннэр тылларын-өстөрүн ырыты.

Үгэх, им сүтүүтэ, тын хатыыта, чабычах, үрүө, дүлүн, кэлтэһэ, чигди, дыэбин уоспут, баһа хатыа.

Ыйытыга эппиэт (бөлөбүнэн).

1. Сэмэнчик үчүгэй майгылаах оҕо буолара туохтан көстөрүй, эн санааҕар?
2. Дьэкириэмнээх олохторугар туох уларыыйыы табыста?
3. Сэмэнчик ханнык түгэннэ аҕатын уган биэрбитин өйдөөтө?
4. Гражданскай сэрии хатыланыан сөп дуо? Ханна буола турарый?
Уруокка сыана биэри, бэйэ үлэтин сыаналааһын.

1. Уруоктан тугу биллим?
2. Уруокка тугу кыайбатыбыт?
3. Инники өттүгэр өссө тугу эбии үлэлиэххэ сөбүй?

Түмүк тыл. Сыана туруоруу.